

P.L.B. VOKIETIJOS KRAŠTO VALDYBOS

# INFORMACIJOS

(17a) Weinheim/Bergstr. Postfach 233, Deutschland

Nr. 8 (145)

1957 m. rugpiūčio 5 d.

Šis leidinys leidžiamas  
rankraščio teisėmis. Pasi-  
naudojant jo žiniomis malo-  
niai prašoma nurodyti šaltinį.

P.L.B. VOKIETIJOS KRAŠTO BENDRUOMENĖS APYLINKIŲ PIRMININKŲ BEI  
SENIUNŲ IR VARGO MOKYKLŲ MOKYTOJŲ S U V A Ž I A V I M A S .

"Mit einem grossen Haufen kann jeder Esel laufen,  
aber zum Kleinen dich bekennen,  
dass weder Tod noch Teufel dich trennen -  
das nenne ich stark".

(Paskui didelę kaimenę gali kiekvienas asilas  
bėgti,  
bet su mažaisiais taip susisieti,  
kad nei mirtis nei velnias tavęs nuo jų ne-  
atskirtų,  
tai yra s t i p r y b ė ).

Šie žodžiai, Valterio Banaičio cituoti iš vieno prieš karą lietuviybėn  
grįžusio asmens pasisakymų, buvo lyg motto suvažiavimui, įvykusiam š.m.  
liepos 20-21 dienomis Vasario 16-sios gimnazijos būstinėje. Čia buvo su-  
kviesti Vokietijos lietuvių bendruomenės apylinkių pirmininkai bei seniū-  
nai ir vargo mokyklų mokytojai. Drauge į šį suvažiavimą buvo dar pakvies-  
ta keliolika svečių iš lietuviško kultūrinio, politinio ir religinio gy-  
venimo sluogsnių.

Krašto Valdyba labai apgailestavo, kad jai šį kartą dar nebuvo įmanoma  
sukviesti v i s ū apylinkių pirmininkų ir seniūnų. Suvažiavimui rengti  
reikalingų lėšų klausimas dar ir suvažiavimo metu buvo neaiškus. Pati  
Krašto Valdyba disponavo tik labai ribotomis lėšomis. Todėl norom-nenorom  
teko šio suvažiavimo dalyvių skaičių apriboti ir kviesti tik didesnių bei  
aktyvesnių apylinkių atstovus.

Tačiau ir tuo būdu, su atvykusiais dalyviais bei kviestiniais ar atsitik-  
tiniais svečiais suvažiavime dalyvavo arti 70 asmenų.

Kadangi Vokietijos lietuvių bendruomenės statutą, užregistruotą ir vo-  
kiečių teisme, nenumato tokios institucijos kaip bendruomenės apylinkių  
atstovų suvažiavimas, tai ir šio parengimo uždavinys nebuvo kurių nors  
nutarimų priėmimas ar statutinių klausimų sprendimas. Suvažiavimo tiks-  
las buvo plačiai painformuoti dalyvius apie bendruomeninės organizacijos  
padėtį, lietuviškąją šalpos ir kultūrinę veiklą Vokietijoje ir lietuviš-



kojo jaunimo auklėjimą tautinėje dvasioje. O, svarbiausia, buvo norėta sudaryti galimybes kiekvienam suvažiavimo dalyviui galimai plačiau pasipasakoti apie savo apylinkės ar vedamos vargo mokyklos reikalus ir dalyvauti diskusijose apie visus kitus bendruomeninės organizacijos reikalus.

Todėl suvažiavimo programoje ir nebuvo numatyta ilgų ir gausių paskaitų. Programoje buvo tik 3 pranešimai ar paskaitos: K. Valdybos pirmininko J. Bataičio - apie bendruomeninės organizacijos padėtį, reikalus bei užsimojimus, p. S. Laukaitienės (iš Muencheno) - apie vargo mokyklų vedimo problemas, ir Krašto Tarybos nario V. Banaičio - paskaita apie dabartinę politinę padėtį ir lietuviybės išlaikymą mūsų sąlygose.

Be šių pranešimų-paskaitų ir dalyvių pasisakymų bei diskusijų programa buvo sutvarkyta taip, kad dalyviai dar turėjo pakankamai laiko pagilinti esamas ar užmegzti naujas pažintis ir pasikalbėti apie visiems mums rūpimus reikalus asmeniško, privataus pokalbio rėmuose.

Suvažiavimą VII.20 d. 9,00 val. ryto atidarė K. V-bos pirmininkas J. Bataitis, sveikindamas dalyvius ir pasiūlydamas išrinkti suvažiavimui prezidiumą iš - E. Simonaičio, J. Čekausko ir Vl. Klevečkos. Suvažiavimui prezidiumą vienbalsiai patvirtinus, buvo pereita prie KV-bos pateiktos programos.

Pirmuoju punktuėjusiame KV pirmininko pranešime J. Bataitis nušvietė bendruomeninės organizacijos ir jos organų medžiaginę padėtį. Buvo pažymėta, kad dabartinė KV, pradėjusi eiti pareigas, rado sunkią būklę tiek KV-bos, tiek Vasario 16-sios gimnazijos stovyje. Tačiau pasitenkinant KV-bos įstaigoje tik dviem tarnautojais ir jiems su pasiaukojimu dirbant, KV-bos biudžete visi deficitai išlyginti. Taip pat gimnazijos pedagoginio personalo, KV-bos ir paskirų Krašto Tarybos narių bei kitų bendradarbių viešos ir asmeniškos akcijos pasėkoje gimnazija susilaukė tiek materialinės paramos, kad ir jos finansinė būklė žymiai pagerėjo. Dabartinei Krašto Valdybai perimant pareigas pereinamųjų metų XI.1, gimnazijos skolos siekė 45.987 markes. O š.m. liepos mėn. 1 d. buvo jau tik 18.264 ir be to jos dar rodo tendencijos mažėti.

Tačiau buvo nusiskūsta, kad apylinkės nevisos yra veiklios ir atlieka bendruomenines pareigas. Nors popieriuje yra užrašyta virš 90 apylinkių, tačiau tik apie pusę jų rodo aktyvumo ar gyvybės ženklų. Atsiskaitymas iš solidarumo mokesčio daug kur labai šlubuoja.

Todėl didžiausiu bendruomenės institucijų pajamų šaltiniu yra pasidariusios subsidijos iš tarptautinių institucijų, svarbiausiai, iš Free Europe Citizens' Service. (Tačiau ši padėtis neturi klaidinti. Kaip kad vėliau diskusijose pažymėjo KV vicepirmininkas K. Drunga, asmens šelpimas skiriasi nuo organizacijos šelpimo. Asmeniškoje plotmėje noriausiai duodama tam, kuris yra neturtingiausias. Organizacijų plotmėje gi mieliau remiama ta organizacija, kuri ir pati šį-tą turi ar gali. Todėl iš solidarumo mokesčio susirenkančios sumos liks visad rodyklė, kiek lietuviškoji bendruomenė Vokietijoje yra verta paramos iš šalies.)

J. Bataitis nurodė, kad per laikotarpį 1956.VII.1 iki 1957.VII.1 solidarumo mokesčio susirinko DM. 7.758. Iš tos sumos Krašto Tarybos suvažiavimai ir Kontrolės Komisijos darbas pareikalauja viso apie 2000 DM. išlaidų. Dar 25% tenka atskaityti Vliko Tautės Fondui. Tuo būdu bendruomeninių įstaigų darbui lieka 4.319 DM. metams.

O tuo tarpu Free Europe institucijai yra įteikta prašymų subsidijoms gauti viso 33.390 DM. sumai.



Taigi bendruomenėje surenkami mokesčiai neužtikrina KV-bos įstaigos darbo vedimo. Tokia padėtis turėtų pasitaisyti, nes šiaip lietuviškoji bendruomenė Vokietijoje galėtų su laiku netekti reikiamo pasitikėjimo mus remiančių veiksmų akyse.

Nupasakodamas dar ir kitus reikalus, ryšium su bendruomenės egzistencija Vokietijoje, KV pirmininkas baigė savo pranešimą, kviesdamas dalyvius veikti savo apylinkėse, kad jų lietuviškasis aktyvumas išsilaikytų ir didėtų ir kad Vokietijoje gyvenantieji lietuviai juo glaudžiau burtusi apie savąją bendruomeninę organizaciją. Ypač to reikia dar ir bolševikinių provokacijų akivaizdoje, kurias trentinių atžvilgiu veda t.v. Michailovo komitetas ir kitokie bolševikiniai diversantai.

Po J. Bataičio pranešimo sekė visų dalyvavusių apylinkių pirmininkų bei seniūnų pasisakymai apylinkių alfabetine tvarka. Čia kiekvienas dalyvis pasipasakojo apie vietinius pasisekimus bei bėdas. Daugumoje atvejų vaizdas liko patenkinamas (buvo juk šį kartą sukviesti aktyvesniųjų apylinkių atstovai). Tačiau eilėje atvejų buvo nusiskūsta mažų apylinkių narių aktyvumu, atšalimu lietuviškų reikalų ir bendruomeninės organizacijos atžvilgiu. Taip pat girdėjosi eilė nusiskundimų dėl Balfo vykdomo šalpos darbo. Pvz. Stuttgarto apylinkę, turinčią apie 300 narių, Balfas išjungė iš savo šalpos darbo ir nurodė ten gyvenantiems lietuviams dėl šalpos kreiptis į vokiečių Caritas. Lietuviai ten negali suprasti, kuriuo būdu Amerikos l i e t u v i ū sukurta šalpos organizacija - BALF - atsisako šelpiti lietuvius, kai tuo tarpu eilėje vietovių BALF dar vykdo ir kita-taučių šalpos darbą. Tokių ir panašių nusiskundimų buvo, ačiū Dievui, netiek daug. Tačiau pareikštieji nusiskundimai buvo labai skaudūs ir iškėlė iki šiol neatsakytą klausimą, kodėl JAV lietuvių per šalpą siekiamas tautinio solidarumo jausmo išugdymas ir tuo būdu lietuviybės stiprinimas kaipuriais atvejais per BALF organizaciją išvirsta į priešingybę.

Po šių pasisakymų apie apylinkių vietinius reikalus, kurių mes čia biuletenyje dėl vietos stokos net kiek išsamiau negalime atpasakoti, prasidėjo diskusijos, su protarpiais, skirtiems kitiems programos punktam, užsitęsusių iki suvažiavimo pabaigos. Diskusijos baigėsi kelių rezoliucijų (rezoliucijų komisiją sudarė kun. V. Šarka, F. Šlenteris ir K. Drunga) priėmimu. Rezoliucijas talpiname žemiau.

Diskusijose išryškėjo trys pagrindinės temos ir daugiau ar mažiau kalba apie jas sukosi. Tai buvo - šalpos reikalai, kultūrinė veikla ir bendruomeninės organizacijos stiprinimas. Įdomu šia proga pastebėti, kad diskusijos vyko labai geroje dvasioje. Kiekvienas kalbėtojas stengėsi pasakyti tai, kas būtų bendram reikalui naudinga. Nebuvo beveik konstatuota jokių "susikirtimų". Ir, jei viso šio suvažiavimo tikslas buvo tarpusavio bendradarbiavimo ir lietuviškos bendruomeninės dvasios sustiprinimas, tai šis parengimas buvo visu šimtu nuošimčių pavykęs.

VII.21, sekmadienį, po katalikų ir evangelikų pamaldų, 10,00 val. ryto suvažiavimas buvo tęsiamas toliau. Išsamioje paskaitoje Valteris Banaitis išvedė lietuviybės išlaikymo moralinę reikšmę, remdamasis vienu iš pagrindinių etikos dėsnių - "Gerbk tėvą ir motiną savo". Įtikinančiai pagrįsdamas savo samprotavimus, prelegentas dar kartą parodė, kad lietuvių tautai, kaip ir kiekvienai kitai, yra Apveizdos lemta būti laisva, nepriklausoma, o ne kieno nors provincija, pastūmdėle, beforme žmonių mase. Todėl Lietuvos laisvės reikalas ir lietuviybės išlaikymas yra netik patriotinis, bet ir etinis aktas, įpareigojantis mus lietuviybės rėmuose auginti ir žmogiškąsias dorybės, kurios visad sudarė teigiamą L i e t u v o s b ū d ą - žmoniškumą, svetingumą, prisirišimą prie savo kalbos ir papročių ir t a l k o s principu lietuviybėje išreiškiamą artimo meilę.



Vykusiai į savo paskaitą įpindamas pasaulinės politinės padėties ir pas kutinių įvykių komunistinėje sistemoje apžvalgą bei analizę, Valteris Banatis žymiai prisidėjo prie suvažiavimo sėkmingumo ir tos dvasios sudarymo, kurią mes apibūdinome šios apžvalgos pradžioje cituotais žodžiais.

Savo paskaitoje V. Banaitis taip pat smulkiau papasakojo apie Krašto Va dybos ir jos bendradarbių atliekamus ar projektuojamus kultūrinius dar bus. Vaikų pašymo knygelės su lietuviškais motyvais išleidimas 2000-či egz. tiražu jau vykdomas. A. Šešplaukio skaitymų knygos išleidimo darba tęsiamas. A. Saudargienės tautinių šokių vadovėlio leidimo darbe yra jau pagaminta pirmojo atspaudu korektūra ir laukiama iš spaustuvės švaraus, iškoreguoto antrojo atspaudu. Pradėti pasiruošimai "long play" plokštelėms gaminti su lietuviškos muzikos ir žodžio bei muzikiniais montažais. Taip pat jau yra suprojektuota ir dail. A. Krivickas, Vasario 16-sios gimnazijos mokytojas, apsiėmė pagaminti pavyzdį vaikų žaidimui - "Kelionė apie Lietuvą".

Be to, bendruomenės organai talkininkauja Baltų Draugijai Vokietijoje, kuri šį rudenį rengiasi atkartoti Bremene "Pabaltiečių kultūros dienas" pereitais metais sėkmingai pravestas Stuttgarte.

Yra dar ir kitų projektų, tačiau apie juos bus kalbama, kai bent šiek ti paaiškės jų finansavimo reikalas. (Pietų pertraukos metu V. Banaitis dar pademonstravo magnetofono juostelėje įrašytą ir iš Amerikos Balso lietuviško skyriaus gautą žodžio ir muzikos montažą - "Darius ir Girėnas".)

Po V. Banaičio paskaitos, už kurią dalyviai, kaip ir už kitus pranešimus atsidėjo gausiais plojimais, vargo mokyklų mokytojai atsiskyrė ir sava me ratelyje išklauė S. Laukaitienės gerai paruoštą pranešimą, kuriame buvo išnagrinėtos su vargo mokyklų vedimu susijusios problemos. Po to vykusiose diskusijose, kuriose aktyviai dalyvavo KV narys V. Šukys, pats vargo mokyklos mokytojas Hannoverijoje, p. Berentienė iš Pinnebergo ir kiti, buvo pasikeista patyrimu, ryšium su šios bene tradicingiausios mūsų švietimo institucijos - vargo mokyklos - darbu.

Sekmadienį, po pietų, suvažiavimą sveikino LNT vardu S. Vykintas ir Vliko vardu jo Vyk. Tarybos pirmininkas J. Glenža. VT pirmininkas drauge dar padarė pranešimą apie ūkinę padėtį už geležinės uždangos. Abu svečiai. įjungdami į suvažiavimo nuotaiką, išreiškė tikėjimą, kad lietuviškoji šei vija solidarumo, vieni kitiems pagarbos ir bendradarbiavimo dvasioje atliks savo pareigą okupuotos Tėvynės atžvilgiu.

Po to vykusiose tolimesnėse diskusijose buvo aptarti jau minėti klausimai ir suvažiavimas vienbalsiai priėmė rezoliucijų komisijos paruoštas rezoliucijas. Suvažiavimo prezidiumo ir KV pirmininko trumpais žodžiais, išreiškusiems padėką tiek dalyviams, tiek suvažiavimo rengėjams, tiek jo prezidiumui, suvažiavimas buvo baigtas Tautos Himnu. (Taip pat sekmadieny, ryte, po pamaldų, suvažiavimo dalyviai dalyvavo gimnazijos parke skautų pravestame vėliavos pakėlime, kuris įvyko dalyviams giedant Lietuvos Himną).

Suvažiavinan buvo atvykusi ir lietuvių kunigų grupė, kuri turėjo netoliese rekolekcijas. Taip pat suvažiavime dalyvavo ir A. Paukštė iš Čikagos, atvykęs atostogų Vokietijon. Gimnazijos būstinėje besiruošiantiems vykti į pasaulinį skautų sąskrydį Anglijoje lietuviams skautams suvažiavimo dalyviai suaukojo arti 300-tų markių.

Sekmadienį vakare dar įvyko bendras pobūvis, praėjęs linksmoje ir draugiškoje nuotaikoje. Suvažiavimo dalyviai buvo svetingai priglauti gimnazijos būstinėje ir gimnazijos vadovybė ir ūkinis personalas darė viską, kad



svečiai jaustų jaukią lietuvišką nuotaiką. Visas suvažiavimo išlaidas, susijusias su kelione, nakvyne ir maistu padengė KV, Free Europe padedant.

Geriausiai suvažiavimo pasisekimą patvirtins gal būt žodžiai, pasakyti vieno dalyvio ir kitų entuziastingai patvirtinti:

"Netik jauninui, bet ir mums, "seniams" reikėtų poros savaičių stovyklos, kuri būtų tokia, kaip buvo šios dvi dienos."

Suvažiavimo dalyviai skirstėsi kelionėn į namus, dėkodami Krašto Valdybai už šį parengimą ir išreikšdami pageidavimą, kad jų būtų galimai dažniau ir galimai greičiau.

#### Vargo mokyklų mokytojų atskiras posėdis.

Š.m. liepos 20-21 d.d. apylinkių pirmininkų, seniūnų ir vargo mokyklų mokytojų suvažiavime vargo mokyklų mokytojams buvo skirtas specialus posėdis liepos 20 d. popietį. Šiame posėdyje dalyvavo 11 mokytojų ir 2 svečiai. Buvo svarstomi vargo mokyklų Vokietijoje buities ir mokslo lygio išlaikymo esamose sąlygose klausimai bei ateities jų egzistencijos perspektyvos.

Mokytojų posėdžiui pirmininkavo Hannoverio vargo mokyklos vedėjas Vaclovas Šukys ir pagrindinį pranešimą apie mokymo metodiką, bei programos pritaikymą šiose mokyklose padarė Muencheno vargo mokyklos vedėja S. Laukaitienė.

Po p. Laukaitienės pranešimo sekė vargo mokyklų mokytojų pranešimai apie jų vietos darbo sąlygas, trūkumus, vargus, laimėjimus. Po mokytojų pranešimų susidarė geras išpūdis apie mokyklose vykstantį lietuviško darbo sėkmingumą - jaunimas noriai lanko šias mokyklas ir pagilina savo tėvų kalbos žinojimą. Stovyklose vargo mokyklų jaunimas prisideda prie visokių minėjimų programų pagyvinimo savo dainomis, deklamacijomis ir šokiais. Tačiau pastebimas nemažas ir nutautėjimo pavojus, ypatingai mišrių šeimų vaikų tarpe, kurie namuose girdi tik svetimą kalbą.

Nemaža sunkumų sudaro daugumai vargo mokyklų neturėjimas savo patalpų; daugeliu atvejų mokytojai vaikus lanko privačiuose butuose, dėl to sugaišdami daug laiko.

Nepaisant trūkumų, visi mokytojai priėjo vieningos nuomonės, kad vargo mokyklų darbą reikėtų dar labiau suaktyvinti, stiprinant lituanistinių dalykų dėstymą bei išimant iš programos tuos dalykus, kurių vaikai moko si vietos pradžios mokyklose.

Po išsamaus apsvarstymo apie vargo mokyklų ateities darbo metodus ir jų programų pritaikymą esamoms trepties sąlygoms, vargo mokyklų mokytojai pareiškė tokius pageidavimus:

- 1.) kad K. Valdyba kartu su vargo mokyklų mokytojais stengtusi surasti tinkamesnes mokykloms patalpas kur jų trūksta;
- 2.) kad vargo mokyklų atostogos sutaptų su vietos vokiečių mokyklų atostogomis ir tik tais atvejais, jei kas iš mokinių rengiasi stoti į Vasario 16 Gimnaziją, būtų mokoma ir vasaros atostogų metu;
- 3.) kad K. Valdyba susitartų su Balfo vadovybe dėl glaudesnio Balfo įgaliotinių stovyklose bendradarbiavimo su mokytojais;
- 4.) kad K. Valdyba suruoštų necenzuotiems vargo mokyklų mokytojams kur-



sus šiais ar ateinančiais metais;

- 5.) kad K. Valdyba išleistų knygutę su kalėdinėmis giesmėmis ir cilėraščiais evangelikų vaikams;
- 6.) kad K. Valdyba dėtų pastangas pagerinti vargo mokyklų mokytojų ir pačių mokyklų socialinę padėtį.

Visi mokytojai tiki, kad K. Valdyba atkreips tinkamą dėmesį į mokytojų pageidavimus ir, galimybei esant, juos įvykdys.

### SUVAŽIAVIMO PRIIMTOS REZOLIUCIJOS.

#### Sveikinimas pavergtiesiems Lietuviams.

Brangūs broliai ir sesės lietuviai,

Šių metų liepos mėnesio 20-21 dienomis Vasario 16-osios vardo lietuviškojo gimnazijoje suvažiavę Vokietijos lietuvių organizacinio, religinio bei kultūrinio gyvenimo atstovai siunčia Jums, esantiems pavergtoje Lietuvoje ar ištrėmimo Sovietų Sąjungos gilumose, savo nuoširdžiausius, kupinus meilės ir ilgėsio sveikinimus.

Mes čia susirinkome aptarti Vakarų demokratijos laisvėje ūgdomų lietuviškų organizacinių bei kultūrinių reikalų. Tačiau Jūs, brangūs ir neužmiršdami broliai ir sesės, esate visų mūsų troškimų bei pastangų įkvėpėjai. Lietuviškas gyvenimas ir veikla laisvajame pasaulyje nėra koks atskiras ir savaimingas reikalas. Jo prasmė glūdi didžiajame visų mūsų siekime,

kad Lietuva būtų laisva,  
kad Lietuvos žmonės atgautų laisvę nepriklausomai tvarkytis  
savo bočių žemėje ir

kad Vakaruose bei Rytuose išblaškyti Lietuvos vaikai vėl galėtų vieną dieną susijungti su artimaisiais, su visais lietuvišais laisvoje Tėvynėje.

Jautriai pergyvendami visas Tėvynės ir sovietinėje vergijoje slėgiamų lietuvių kančias, mes pasižadame Jums, brangūs broliai ir sesės, nepailsti dvasioje ir darbe, kol ir Jums ir mūsų Tėvynei negriš laisvės, teisingumo ir žmoniškumo principais paremtas gyvenimas.

#### Kreipimasis į laisvojo pasaulio lietuvius.

Š.m. liepos 20-21 dienomis Vasario 16-osios Gimnazijoje suvažiaviman susirinkę Vokietijos lietuvių bendruomenės apylinkių pirmininkai bei seniūnai ir vargo mokyklų mokytojai siunčia geriausius sveikinimus laisvajame pasaulyje esančioms lietuvių valstybinėms, visuomeninėms, religinėms bendruomenėms, kultūrinėms, šalpos ir kitoms institucijoms bei organizacijoms ir visiems laisvojo pasaulio lietuviams.

Su gilia padėka mes minime tą didžiulę moralinę ir materialinę paramą, kurios iš užjūriuose esančių brolių susilaukė Vasario 16-osios Gimnazija, vargo mokyklos ir šalpos reikalingi lietuviai.

Mes tikime lietuviškuoju solidarumu ir mes žinome, kad lietuvis lietuviui visad padės, kur reikia pagalbos Lietuvos laisvės darbe, kur reikia pagalbos lietuvybei išlaikyti bei jaunimui patriotiškoje dvasioje auklėti ir kur reikia paramos vargan, senatvėn ar ligon patekusiam lietuviui pagelbėti.



### Kreipimasis į P.L.B. Vokietijos krašto bendruomenės narius.

Bendruomenės apylinkių pirmininkai bei seniūnai ir vargo mokyklų mokytojai, š.m. liepos mėn. 20-21 dienomis suvažiavę Vasario 16-osios Ginnazijos būstinėn aptarti bendruomeninės veiklos reikalų, kreipiasi į visus Vokietijos lietuvių bendruomenės narius, prašydami jų:

- 1.) aktyviai dalyvauti apylinkių darbe ir gyvenime;
- 2.) atlikti bendruomenės nario pareigas, mokant solidarumo mokėstį;
- 3.) ugdyti vaikuose patriotinę dvasią ir savosios tautos reikalų pažinimą, tuo tikslu ypatingai remiant vargo mokyklų ir Vasario 16-osios Ginnazijos darbą.

Suvažiavimas dėkoja visiems bendruomenės nariams, kurių šia prasme raginti nebereikia. Tačiau drauge suvažiavimas pabrėžia, kad visų lietuvių Vokietijoje glaudus susibūrimas bendruomeninėje organizacijoje ir tuo būdu Lietuvos laisvės reikalai ir lietuvybei išlaikyti svarbių priemonių galimai didesnis stiprinimas turėtų būti visų lietuvių suprastastas, kaip pareigos tautai ir tėvynei atlikimas. Mes prašome visų Vokietijoje gyvenančių lietuvių būti ir likti ištikimais mūsų bendruomenės nariais.

### Balfui.

P.L.B. Vokietijos krašto bendruomenės apylinkių pirmininkai bei seniūnai ir vargo mokyklų mokytojai, susirinkę suvažiavinan 1957 m. liepos 20-21 d.d. Vasario 16-osios Ginnazijoje prašo Krašto Valdybos:

- 1.) perduoti Balfui padėką už vykdomą šalpos ir emigracijos darbą;
- 2.) painformuoti Balfą apie suvažiavime išskeltus nesklandumus bei nusi-skundimus ryšium su Balfo šalpos darbu kaikuriose vietovėse;
- 3.) rūpintis, kad Balfas sutiktų su reguliariais pasitarimais ar kurio kito pobūdžio santykiavimu, kurio metu bendruomenės organai ar jų atstovai turėtų galimybės Balfą informuoti apie Vokietijoje gyvenančių lietuvių reikalus bei pageidavimus.

### Vargo mokyklų veiklos apžvalgos.

#### Diepholzas.

Išsikėlus iš Diepholzo į Huettenfeldą Vasario 16 ginnazijai, vietoje pasiliko gana didokas skaičius mokyklinio amžiaus vaikų vokiečių mokyklai (prieš tai prie ginnazijos veikė ir pradžios mokykla). Vietos apylinkės valdyba ir tėvai susirūpino tolimesniu vaikų mokymu gintaja kalba. Pri-eita išvados, kad steigtina vargo mokykla.

Organizavimo darbą mokyklai steigti ėmėsi apylinkės valdybos pirmininkas J. Čaplinskas ir A. Gasnerienė. 1954 m. vasario 1 d. buvo pradėtas mo-kykloje darbas su 25 mokiniais. Ši data laikoma mokyklos įsteigimu.

Laikui bėgant mokiniai pamažu mažėjo. Dabartiniu metu yra 9 mokiniai ir, jei stovykla bus perkeldinta, tai mokykla turės visai užsidaryti. Moki-niai kuone visi yra tarp 7 ir 10 m. amžiaus. Laikomasi I-jo laipsnio prog-ramos. Viena mergaitė ruošiamą lietuvių kalbai, kuri rengiasi stoti Va-sario 16 ginnazijon. Pamokos atliekamos antradieniais ir trečiadieniais 14,30-16,30, o penktadieniais 14-16 val. Mokykloje mokoma: skaitymas ir rašymas lietuvių kalba, tikyba, Lietuvos krašto pažinimas bei jos svar-biasnieji istoriniai įvykiai, aritmetika, dainos ir eilėraščiai. Kas ant-ras penktadienis daromos iškylos. Iki šiol buvo aplankyta Diepholzo mies-



telio muziejus, šunų mokykla, spaustuvė ir žemės gręžimo darbai.

Iš vadovėlių naudojama J. Murkos "Vaikų Darbymečiui" I dalis ir Malinausko-Talmanto "Lietuvių kalbos gramatika".

Kaip mokyklos patalpa dabar naudojama mokyklos vedėjo privatus kambarys, nes buvusioji patalpa perleista katalikų koplyčiai įrengti. Tikimasi, jei stovykla greitai nebus iškelta, gauti tinkamesnę mokyklai patalpą.

Mokinių punktualumui, drausmei ir mokslui pakelti yra įvesta t.v. pliusų ir minusų taškai. Rezultatai gerai tik kiek brangiau kaštuoja mokyklos išlaikymas.

Didžiausia blogybė yra, kad kaikurie vaikų tėvai labai šaltai žiūri į savo vaikų tautiškumo išlaikymą. Galėtų būti 5 ar 6 mokiniai daugiau mokykloje, tik tėvai neleidžia.

Diepholzo bendruomenės dabartiniu metu tėra tik vienas noras - kad nebūtų visi perdaug vienas nuo kitų išblaškyti ir kad galima būtų sutelkti lietuvišką jaunimą krūvon ir neleisti jam užmiršti kas jis yra.

### Kreefeldas.

1953 m. birželio mėn. pabaigoje PLB Kreefeldo apylinkės valdybos pirmininko Jono Dūdosi pastangomis buvo įsteigta Kreefeldo vargo mokykla, pavadinta "Keliaujančia vargo mokykla. Už mėnesio toji mokykla pradėjo pirmuosius žingsnius su 3 mokiniais ir gale metų jų buvo jau 7. Ši mokykla keliaujančia buvo pavadinta todėl, kad Kreefeldo apylinkė susideda iš privačiai po miestą gyvenančių tautiečių ir tokiu būdu nėra galimybės vaikus sukviesti vienon krūvon - mokyklon.

1954 metų mokslo pradžia Kreefeldo mokykla Vasario 16 gimnazijai jau buvo paruošusi tris mokinius ir iki šiandien davė gimnazijai 6 mokinius, o du su tėvais išemigravo į JAV. Dabartiniu metu mokykloje tik 3 mokiniai. Mieste ir apylinkėje galima būtų surinkti mokyklai iki 18 m. amžiaus apie 33 mokinius, tačiau, kaip minėta, didelis išsisklaidymas apylinkėje tai padaro neįmanoma.

Vaikai namuose lankomi du kartus savaitėje. Mokyme didžiausias dėmesys teikiamas lietuvių kalbai.

Didžiausią ir nuolatinę, nors ir nedidelę paramą, mokykla gauna iš PLB Vokietijos Kr. Valdybos nuo pat jos įsikūrimo dienos. Su šia parama buvo įmanoma suruošti Kalėdų Eglutės, pasikviesti lietuviškąją visuomenę pasidžiaugti mažųjų pasiektais lietuvių bei laimėjimais ir 1955 m. vasarą padaryti neeilinę mokyklos ekskursiją į Duisburgo miesto zoologijos sodą. Gaunama iš KV parama tikrai negali apmokėti tų visų darbų iš mokyklos vedėjo pusės, kurie yra atliekami įvairių švenčių ruošimui ir pan. Mokyklų mokytojai turėtų būti stipriau finansiniai paremiami, o ir pačios mokyklos turėtų gauti daugiau lėšų išskyloms į zoologijos sodą, muziejus ir pan.

Kreefeldo vargo mokyklos darbus bei jų dalyvavimą lietuviškuose parengimuose yra keliais atvejais atžymėję ir didieji Kreefeldo dienraščiai: "Rheinische Post" ir "Westdeutsche Zeitung". Nuo įsikūrimo pradžios iki dabar Kreefeldo mokyklai vadovauja Juozas Sprainaitis.

### Memmingenas.

Čia mokykla įsteigta 1952 m. spalio 1 d. Pirmoji šios mokyklos vedėja bu-



vo Vanda Vykintienė-Povilavičienė. Su ja kartu mokytojavo Stepas Vykintas-Povilavičius. Pirmaisiais mokslo metais veikė 3 skyriai su 34 mokiniais.

Nuo 1954 m. birželio 1 d. mokyklai vadovauja Motiejus Budriūnas. 1954/55 mokslo metais buvo mokinių 53. Nuo 1954 m. rugsėjo m. antruoju mokytoju pradėjo dirbti Vytautas Bernotas. Katalikų tikybą dėsto kun. A. Bunga, evangelikų - kun. J. Stanaitis.

Dirbusi mažame YMCA būste, mokykla nuo 1955/56 m.m. pradžios perėjo į erdvų būstą naujai pastatytuose pabaltiečių kolonijoje Kultūros Namuose.

Paskutiniu laiku dėl emigracijos ir išstojimų į Lietuvos Gimnaziją mokinių skaičius mažėjo. Šių mokslo metų (1956/57) pabaigoje buvo 37 mokiniai. Veikia trys skyriai. Dirbama atskirais skyriais. Savaitėje yra 6 pamokos, neskaitant tikybos pamokų.

Mokykla dirba pagal Krašto Valdybos išleistą "Vargų mokyklos darbo programą". Be to, suruošiama ekskursijų, nuvedami mokiniai į cirką, į kiną.

Mokykla pasireiškia ir viešai, dalyvaudama kultūriniuose-tautiniuose rengimuose su vaidinimais, tautiniais šokiais, dainomis, deklamacijomis ir t.t. Apie Memmingeno vargų mokyklą ir jos viešus pasirodymus buvo rašyta lietuvių spaudoje, taip pat porą kartų pažymėta ir vokiečių spaudoje - "Memminger Zeitung" 1955.III.1 ir 1957.VI.19 laidose.

### Muenchenas.

1952 m. liepos 5 dieną normali Muencheno lietuvių pradžios mokykla nustojo veikusi. Rugsėjo mėn. lietuvių vaikai pradėjo lankyti vietos vokiečių pradžios mokyklą. Kaikurie labiau susipratę tėvai susirūpino dėl tolimesnio savo vaikų mokymo lietuviškai. Tų tėvų paprašyta mokytoja S. Laukaitienė 1952 m. lapkričio 1 d. pati sukviestė esamus lietuvių vaikus pas save į butą ir pradėjo su jais darbą. Dirbama visą laiką buvo S. Laukaitienės bute. Apie betkokį atlyginimą mokytojai ar pašalpą vaikams tada ir nesvajota, nes ir iniciatyva darbui išėjo ne iš "Lietuvybei palaikyti veiksmų", o tik iš pačių tėvų ir mokytojos pasišventimo.

1952 m. lapkričio 20 d. raštu PLB Vokietijos Krašto Valdyba mokyklos egzistavimą patvirtino ir pripažino jai vargų mokyklos teises.

Lietuvių kolonija Muencheno apylinkėje negausi. Jos centrą tačia sudarė Muenchen-Feldmoching stovykloje gyveną lietuviai. Muencheno mokyklą, be anksčiau minėtos vietovės vaikų, visada lanko ir vaikai tų lietuvių, kurie dar vis gyvena barakuose Muenchen-Moosach, Seehammerstrasse stovykloje. Muencheno mieste gyvenančių lietuvių tik vienos šeimos mergaitė buvo vargų mokyklos lankytoja. Kiti mieste gyveną lietuviai neleidžia savo vaikų į vargų mokyklą, spėjama, dėl šių priežasčių: vieni jų sukūrę mišrias šeimas, kitiems gal per žema ir nepatogu jų dabartinei padėčiai leisti vaikus į lietuvių vargų mokyklą.

Mokymo darbas pradėtas su 6 mokiniais. Pamokos vyko, kaip minėta, pačios mokytojos kambaryje, kuris buvo vienintelis keturių asmenų šeimai. Tuo metu nė vienas daugiau vietos neturėjo.

1952 m. gruodžio mėn. visi Muenchen-Feldmoching stovyklos gyventojai buvo perkelti į Muenchen-Ludwigsfeld. Čia gavo naujus butus, bet į vieną butą buvo sukeltos dvi šeimos. Pamokos ir toliau vyko mokytojos bute.

1953 m. sausio 1 d. mokyklą lankė jau 9 mokiniai. Pasidarė ankšta. Buvo



pradėta dairytis didesnės patalpos. Pavyko gauti vokiečių Jugendheime. Nuo 1953 m. kovo mėn. ir naudojamosi tomis patalpomis mokant tik už švamos palaikymą. Čia labai dažnai tenka pajusti karčią kamininko dalį. Kad bent pavyktų surasti mažą, tik savaį vargo mokyklai skirtą patalpę, kurią būtų galima išpuošti lietuviška Vytim, savo darbeliais, Lietuvos žemėlapiu, piešiniais, ornamentais - tai yra mokytojos svajonė.

Visą penkerių metų mokyklos gyvavimo laikotarpį mokinių skaičius svyravo tarp 9-14. Vieni darsidėdavo, kiti, žiūrėk, išemigruodavo. Šiuo metu mokyklą lanko 10 vaikų.

Mokyklos darbe laikomasi vargo mokykloms nustatytos programos. Mokslas einamas trimis laipsniais. Iškarto vaikai buvo suskirstyti į I ir II laipsnio grupes. Kiekvienas vargo mokyklos programos laipsnis apima maždaug normalios pradžios mokyklos dviejų metų kursą. Normalioje mokykloje vaikai mokosi 28-30 val. savaitėje, o vargo mokykloje tik 2-3 val. - tad tik po trijų metų galima buvo padaryti pirmuosius keliamuosius egzaminus: iš I laipsnio į antrą išlaikė 1 mokinys, o iš II į trečią 4 mokiniai. Dabartiniu metu mokykloje veikia trys grupės: I, II ir III laipsnio. I laipsnio grupėje - 4 mokiniai, II - 2 ir III-4.

Visą mokyklos gyvavimo laiką pamokos vykdavo tik šeštadieniais po pietų, nes tai vienintelis popietis, kada visi vaikai yra laisvi nuo pamokų vokiečių mokyklose. I ir II grupės vaikai mokosi 3 val. ir kitas 3 val. III laipsnio.

Kada mokykla šeštadienį po pietų dirba, o kiti vaikai už lango žaidžia, bėgioja, 7 metų Algis klausia: "Kodėl mes turim dvi mokyklas lankyti, o aniems to nereikia?" Jam atsako kitas, vyresnis berniukas: "Jie vokiečiai, o mes lietuviai. Jei mes gyventumėm savo tėvynėje, kaip jie, tai ir mums nereikėtų šeštadienį po pietų mokytis, nes visą savaitę mokytumės tikroje mokykloje tik lietuviškai." Algis maloniai nustebo, kad yra didelė normalių mokyklų, kur visko mokoma lietuviškai.

Iš Lietuvos atsivežtąja tradicija Muencheno vargo mokyklos mokiniai visada rengia ir praveda visiems lietuvių vaikams Kalėdų Eglutės ir Motinos Dienos menines programas ir žaidimus. Taip pat aktyviai dalyvauja ir kituose lietuviškuose parengimuose.

Mokykloje vartojami vadovėliai: I laipsniui Zobarsko "Aušrelė" II sk., II laipsnis - III ir IV sk. "Aušrelė", Malinausko ir Talmanto Lietuvių k. gramatika, V. Daugirdaitės-Sruogienės Lietuvos istorija ir Bendoriaus Lietuvos geografija. III laipsnio mokiniai turi: "Tremties metus", Lietuvos istoriją red. Šapokos, Lietuvių literatūrą Pr. Naujokaičio, Pratiiminę lietuvių k. gramatiką dr. A. Šešplaukio, Lietuvių tautosakos skaitymus dr. J. Balio ir Naujuosius skaitymus. Knygų ir vadovėlių yra gauta iš K. Valdybos, Balfo, Lietuvių Išlaikymo Tarnybos ir p. Skersio vadovėliai, kuriais naudojasi III laipsnio mokiniai yra daugiausia iš vaikų tėvų knygynėlių. Amerikos Episkopatas siunčia per Balfą "Eglutę" ir "Tėviškėlę".

Vargo mokyklos mokslo priemonės yra tik tokios, kurios telpa mokytojos portfely: Lietuvos žemėlapiai, laikraščių iškarpos, žurnalai, o mokiniai visada turi pašybos sąsiuvinius ir spalvotus pieštukus.

Per šį laikotarpį įvyko tokie mokytojų pasikeitimai:

1. Sofija Laukaitienė, Muencheno vargo mokyklos įsteigėja, buvo vedėja ir mokytoja nuo 1952.XI.1 iki 1955.IX.1. Po vieno metų pertraukos, nuo 1956.IX.1 vėl tas pačias pareigas tebeina.



2. Vytautas Krištolaitis - mokytojas nuo 1954.XI.1 iki 1955.1.1, vedėjas ir mokytojas nuo 1956.III.1 iki 1956.IX.1.
3. Eugenija Bielskienė - mokytoja nuo 1935.I.1 iki 1955.IX.1 ir vedėja bei mokytoja nuo 1955.IX.1 iki 1956.III.1.

Vargo mokyklos saugo mūsų vaikus nuo nutautėjimo, išmokina juos ne tik lietuviškai skaityti ir rašyti, bet nuodugnai supažindina su Lietuvos geografija, istorija, su mūsų rašytojų veikalais, menininkų ir kompozitorių kūriniais. Šį visą lietuviybės išlaikymo darbą vargo mokyklos galėjo atlikti tik užjūrio lietuvių, Tėvynę mylinčių sūnų ir dukrų, materialiniai remiamos.

Muencheno vargo mokyklos materialine padėtimi pirmas susidomėjo Balfo Įgaliotinis Vokietijoje p. Iz. Rugienius. 1952.XI.19 raštu ragino mokyklos vedėją S. Laukaitienę parašyti atsišaukimą į tuos lietuvius, kurie prieš emigruodami gyveno Muencheno D.P. stovyklose. Kilnaširdžiai tautiečiai neliko kurti. Paskiri asmens ir draugijos aukojo per Balfą Muencheno vargo mokyklos reikalams, o p. Pesienė, Waterbury, Conn., pirmoji ir vienintelė suorganizavo Muencheno vargo mokyklos rėmėjų būrelį, kuris kas mėnesį siunčia po 10 dolerių. Tų aukų dėka, tik retais atvejais K. Valdybai prisidedant, galėjo būti apmokamos ne tik būtiniausios vargo mokyklos išlaikymo išlaidos: mokestis už patalpą, švaros palaikymas, rašomoji medžiaga, iš toliau atvykstančių vaikų kelionės išlaidos, atlyginimas mokytojams už darbą, bet galėjo būti šelpiami ir mokyklą lanką vaikai. O vaikus šelpti reikia, nes daugumos materialinė būklė yra tikrai sunki. Į vaikų šelpimą žiūrima ne kaip į vaiko pirkimą lietuviškai mokyklai, kaip kas mano, bet kaip į stipendiją, kuri neturtingam padeda kilti augščiau, padeda pažinti, o tuo pačiu ir pamilti tai kas yra mums brangiausia - Tėvynę.

Tačiau gyvenimo aplinkybės taip susidėjo, kad daugumai vargo mokyklų šelpėjų atsiradus mažoms galimybėms padėti saviesiems Tėvynėje ar ištremtiems į Sibirą, vargo mokyklų šelpimas labai sumažėjo. Ir atrodo, kad ateityje jų išlaikymas visu sunkumu užguls vien tik ant K. Valdybos pečių.

### Peinė.

Pritariant P.L.B. Vokietijos Krašto Valdybai, 1956.XI.15 įsteigta Peinės vargo mokykla, kurioje mokosi 7 vaikai. Per vieną mėnesį duodamos 24 pamokos, kurios vyksta mokyklos vedėjo Albino Nomeikos bute. Nuo mokyklos įsteigimo dienos iki dabar buvo duota 204 pamokos. Šioje mokykloje mokomi šie dalykai: lietuvių kalba žodžiu ir raštu, skaičiavimas, Tėvynės pažinimas, lietuvių dainos ir pasakos, priežodžiai ir eilėraščiai. Pamokos dėstomos prisilaikant K. Valdybos nustatyta programa ir pasinaudojant atsiųstais konspektais. Mokykloje darbas vyksta sklandžiai ir sėkmingai, vaikai domisi savo tėvų gimtuoju kraštu ir nori teisingai išmokti lietuviškai. Artimiausiu metu mokykla numato gimnazijai duoti tris mokinius.

Mokyklos vedėjas yra labai dėkingas aukotojams ir K. Valdybai už sąlygų sudarymą mokyklai veikti.

### Iš apylinkių gyvenimo.

#### Kiel-Friedrichsort.

Ilgamečiui šios apylinkės pirmininkui Anusiui Peteraičiui rugpiūčio 6 d. sukanka 90 metų amžiaus. Jis yra buvęs aktyvus sakytojas ir Dievo žodžio skelbėjas tautiečiams tėvų kalboje ir tokiu būdu daug prisidėjęs prie lietuviybės išlaikymo. Tremtyje jis nepavargdamas visą laiką vadovavo Kiel apylinkei ir daug padėjo vargstantiems tautiečiams būdamas Balfo šalpos komisijos pirmininku.



Prieš keletą metų jis išsikėlė Bavarijon ir gyvena pas savo dvi dukteris prie Chiemsee.

### Muenchenas.

Liepos pradžioje Muencheno apylinkės visuotiniame narių susirinkime išrinkta naujoji valdyba, kuri pareigomis pasiskirstė sekančiai: kun. Jonas Tautkevičius - pirmininkas, Olga Barasienė - sekretorė ir Petras Česiūnas - išdininkas.

### Schleswig.

Miesto ligoninėje po sunkios skilvio operacijos mirė Schleswig-Grumby seniūnė Ona Žiobrytė - Jurgaitienė. Dar praeitais metais mirė jos vyras - Jonas Jurgaitis, buvęs Klaipėdos miesto policijos viršininkas, kuris 1923 m. Lietuvos Vyriausybės Augštojo Įgaliotinio Jono Budrio pavedimu suorganizavo pasienio policiją Klaipėdos Krašte ir jai ilgesnį laiką vadovavo.

Karo metu Jurgaičiai turėjo Klaipėdą palikti ir atsidūrė Schleswig-Holsteine, miestelyje Grumby. Ten abu suorganizavo seniūniją, kuriai pradžioje vadovavo vyras, o jam mirus p. Jurgaitienė ir jas iki pat savo mirties ėjo tvarkingai ir su pasišventimu.

### Nutraukta Balfo šalpa Stuttgarto apylinkės lietuviams.

Lietuvių bendruomenę sujaudino žinia, kad Balfo vadovybė Muenchene nutraukė Stuttgarto lietuviams šalpa. Š. m. kovo mėn. Stuttgarto vietos vokiečių "Caritas" pranešė, kad Stuttgarto lietuvių šelpimą Balfas "perdavė" jiems ir nuo tos dienos jie šelpsi. Tačiau iki šios dienos Stuttgarto lietuvių iš "Caritas" nieko negavo. Nepaslaptis, kad "Caritas" pirmoje eilėje šelpia tik savo pabėgėlius.

Apie tokį svarbų nutarimą Balfo vadovybė net nepainformavo savo šalpos komisiją Stuttgarte. Atsiklausus Balfo Įgaliotinį Muenchene, buvo gautas atsakymas, kad toks patvarkymas padarytas "transporto sumetimais". Šitokia argumentacija tenka labai suabejoti, nes pasirodo, kad Stuttgarto aprūpinimas kaip tik mažiausiai sudarė išlaidų dėl jo centrinės padėties. Kitos lietuvių bendruomenės Vokietijoje, net nuošaliai esančios, yra Balfo šelpiamos ir toliau sena tvarka ir apimtimi. Todėl kyla pagrįstas vietos lietuvių samprotavimas, kokie yra šitokio Balfo vadovybės elgesio tikrieji motyvai. Kaikas spėja, kad Balfo vadovybei nepatinka Stuttgarto Balfo šalpos komisija ar net vietos bendruomenės valdyba, nors abi yra demokratiškai bendruomenės narių išrinktos. Tačiau, jei manoma, kad valdybos nėra tinkamos, kam turi dėl to nukentėti bendruomenės nariai? Argi Balfas neturi jų atžvilgiu jokios atsakomybės? Ši apylinkė turi apie 300 narių. Visi gyvena privačiai, stovyklos nėra. Šalpos dar vis reikalingi apie 100 asmenų. Jų tarpe yra daug senelių, invalidų, silpnapročių, vaikų ir bręstančių jaunuolių, kurių nepasiturį tėvai neišstengia pilnai aprūpinti, ir 30 džiovininkų, kurių padėtis itin yra sunki, nes jie yra visiškai bedarbiai ir turi pragyventi iš gaunamos TB-Hilfe pašalpos, kurios dydis priklauso nuo ligos sunkumo. Viena, pav., chroniška džiovininkė čia gauna mėnesiui DM. 80,- TB-Hilfe pašalpos, iš kurių už butą, elektros ir kt. reikia mokėti apie 50-60 DM. mėnesiui - skalbiniai ir maistui lieka tik vos 30 DM. Tuo tarpu maistas Vokietijoje labai pabrango ir normaliai dirbantis darbininkas viengungis, kuris maitinasi ne namie, maistui išleidžia per mėnesį DM. 200,-. Taupė, keturių asmenų šeima mėnesiui yra reikalinga mažiausiai DM. 499,-. Tai daviniai nustatyti vokiečių statistikos tyrinėjimo biuro. Iš to išeina, kad džiovininkas, negaudamas pašalpos iš šalies (šalpos or-jų ir giminių), turi b a d a u t i. Džiovininkė G., Ludwigsburge gaudavo tik 68,- DM. mėnesiui, - būdama bedarbe ir ba-



daudama ji gavo širdies priepuolį ir turėjo būti nugabenta ligoninėn, nes jos gyvybei grėsė pavojus, o dabar, kiek atsigavusi, iš nusiminimo ketina grįžti į Lietuvą.

Kad tokie reiškieniai įvyksta lietuviuose, kurie turi stiprią šalpos ir kitokias organizacijas, reikėtų gėdytis. Jau ilgą laiką kaip Stuttgartas negaudavo jokių Balfo gėrybių: nei rūbų, nei maisto, nei pinigų. Galima būtų pamanyti, kad Balfas savo šalpos misiją Vokietijoje sustabdė. Bet anaipatol! Muenchenas, Memmingenas, Hanau ir kitos lietuvių kolonijos per tą patį laiką tris kartus buvo gėrybėmis sušelptos, o Stuttgartas - nieko negavo. Apylinkės žmonėse kyla klausimas ar šitoks Balfo elgesys Stuttgarto apylinkės atžvilgiu yra teisėtas? Juk Amerikoje ir kitur renkamos aukos visiems lietuviams vargstantiems Vokietijoje. Dar 1952 m. Balfo pirmininkas kan. dr. prof. J. Končius steigdamas Vokietijoje šalpos skirstyti komisijas skelbė, kad gėrybės turi būti duodamos visiems vargan patekusiems lietuviams, neatsižvelgiant į jų religinius ir politinius įsitikinimus bei priklausymą vienai ar kitai organizacijai. Šią neteisybę Stuttgarto lietuviams reikėtų kuo skubiausiai atitaisyti. Toks Balfo pasielgimas, kaip kirminas ėda mūsų bendruomenės organizmą ir didina nusivylimą ypatingai jaunesniųjų tautiečių tarpe.

Stuttgarto lietuviai gegužės 19 d. iškilmingai paminėjo Motinos Dieną. Minėjimas pradėtas pamaldomis: katalikams - vietos vokiečių parapijoje, o evangelikams - Volksheimo salėje Steinhaldenfelde. Toje pačioje salėje įvyko iškilmingas motinų pagerbimas, kurį pravedė p. Krasauskienė. Žodį ta proga tarė kun. A. Bunga ir ev. kun. J. Stanaitis, abu iš Memmingeno. Seniausioms motinoms buvo įteikta dovanėlių ir gėlių. Vietos lietuvių choras, vadovaujamas inž. L. Prosinskio, padainavo keletą dainelių, o mergaitės pašoko tautinius šokius. Po iškilmių vaišėse dalyvavo apie 123 asmenų. Minėjimas buvo suruoštas Stuttgarto lietuvių Moterų Klūbo, talkininkaujant apylinkės valdybai.

### IŠ VASARIO 16 GIMNAZIJOS GYVENIMO.

Pirmas patikrinamasis metinis gimnazijos balansas be inventoriaus ir sandėlio nurašymų bei kitų pravedimų 1957 m. liepos mėn. 1 dienai.

| <u>AKTYVAS</u>    | <u>1957</u>       | <u>1956</u>       | <u>PASYVAS</u>  | <u>1957</u>       | <u>1956</u>       |
|-------------------|-------------------|-------------------|-----------------|-------------------|-------------------|
| Kasa ir ein. s-ta | 811,32            | 311,63            | Kapitalas       | 98.331,22         | 93.357,02         |
| Inventorius       | 88.223,03         | 88.223,03         | S k o l o s     | 19.475,35         | 24.811,68         |
| Sandėlis          | 28.134,--         | 34.608,24         | Perteklius      | ---               | 4.974,20          |
| Debitoriai        | 1.211,15          | ---               | Perein. sumos   | 2.332,83          | ---               |
| Nepriteklius      | 1.759,90          | ---               |                 |                   |                   |
| <b>Balansas</b>   | <b>120.139,40</b> | <b>123.142,90</b> | <b>Balansas</b> | <b>120.139,40</b> | <b>123.142,90</b> |

### Pajamų-išlaidų sąskaita 1956.VII.1-1957.VI.30

| <u>P a j a m o s</u>      | <u>1957</u> | <u>1956</u> |
|---------------------------|-------------|-------------|
| Būrelių aukos per Balfą   | 89.519,19   | 91.875,53   |
| Būrelių aukos tiesiog     | 42.286,54   | 59.896,74   |
| Vienkart. aukos per Balfą | 9.475,12    | 12.538,60   |
| Vienkart. aukos tiesiog   | 22.420,85   | 31.895,97   |
| Aukos maistu              | 34.376,89   | 21.680,90   |
| Aukos daiktais            | 1.334,--    | ---         |
| Mokslapinigiai            | 2.901,--    | 3.451,--    |
| Kiaulių ūkio pelnas       | 1.180,21    | 3.894,03    |
| Daržų pajamos             | ---         | 327,02      |



|                               |                   |                   |
|-------------------------------|-------------------|-------------------|
| Ivairios pajamos.             | 3.022,84          | 202,65            |
| Gimnazijos Namų Fondo pajamos | 4.447,51          | ---               |
| Nepriteklius                  | 1.759,90          | ---               |
| <b>V i s o</b>                | <b>212.724,05</b> | <b>225.604,24</b> |

I š l a i d o s

|   |                   |                      |
|---|-------------------|----------------------|
| Mokinių maitinimas                              | 56.602,29         | 65.574,24            |
| Atlyginimai                                     | 109.560,14        | 109.814,53           |
| Apšildymas                                      | 8.439,90          | 9.925,29             |
| Apšvietimas, lemputės, instaliacija             | 4.722,35          | 4.635,42             |
| Švaros palaikymas, virtuvės skalbin.            | 1.646,44          | 2.846,23             |
| Paštas, telefonas, raštinė                      | 2.305,56          | 2.948,92             |
| Automatinės eksploatacija                       | 2.501,35          | 4.562,75             |
| Propaganda, "Informacijų" leidimas              | 763,10            | 2.621,17             |
| Mokinių skalbinių plovimas                      | 1.564,58          | 1.463,65             |
| Kelionių išlaidos (admin. mokyk. mokin.)        | 943,47            | 970,55               |
| Kelionių išlaidos (Kurator., Tėvų K-to)         | 598,16            | ---                  |
| Rašom. medž. ir mokslo priemonės mokin.         | 143,84            | ---                  |
| Mokinių draudimas, vaistai                      | 1.106,25          | 789,70               |
| Smulkus remontas                                | 765,05            | 1.535,47             |
| Parkas, sklypas, daržai                         | 673,38            | 990,11               |
| Kanalizacija, dūmtraukis, atmatos               | 1.212,--          | 826,50               |
| Inventoriaus taisymas                           | 1.352,86          | ---                  |
| Turto mokesčiai, palūkanos                      | 146,68            | 1.054,30             |
| Igytas inventorius (autobusiukas)               | 4.928,75          | 3.700,36             |
| Mokslo priemonės (iš ministerijos pa-<br>šalpa) | 4.849,17          | 3.801,81 (skaitykla) |
| Nenumatytų išlaidų                              | 766,46            | 2.569,04             |
| Gimnazijos Namų Fondo išlaidos                  | 7.159,27          | ---                  |
| Perteklius                                      | ---               | 4.974,20             |
| <b>V i s o</b>                                  | <b>212.724,05</b> | <b>225.604,24</b>    |

Atlyginimų per pirmą š.m. pusmetį buvo 59.913,16 DM., per antrą 49.429,98 DM. Nepriteklius susidarė ne iš gimnazijos pajamų-išlaidų, bet iš Namų Fon-  
do: pajamos DM. 4.447,51, išlaidos DM. 7.159,27.

Kreditorių ir debitorių sąrašas 1957.VII.1 d.Kreditoriai

|                            |               |                                     |          |
|----------------------------|---------------|-------------------------------------|----------|
| 1. Abel, Franz             | - Weinheim    | dūmtraukio valymas                  | 142,50   |
| 2. Allgem. Ortskrankenkas. | - "           | socialinis draudimas                | 1.160,58 |
| 3. Bajorinas M.            | - London      | kelionių išlaidos                   | 424,56   |
| 4. Berufsgenossenschaft    | - Hamburg     | draudimo mokesčiai                  | 1.343,50 |
| 5. Birkenmeier             | - Weinheim    | grindų patiesalas                   | 83,78    |
| 6. Brauch, Arthur          | - Hemsbach    | elektros instaliacija               | 357,10   |
| 7. Daum, Georg             | - Heppenheim  | autobusiuko inspekcija              | 55,60    |
| 8. Delp, Hugo              | - Huettenfeld | už duoną                            | 207,60   |
| 9. "Edelweiss"             | - Lorsch      | už skalbimą                         | 1.669,85 |
| 10. Finanzamt              | - Weinheim    | darbo pajamų mokesč.                | 358,40   |
| 11. Frankenberg GmbH       | - Worms       | kuras                               | 2.470,63 |
| 12. Gemeindeverwaltung     | - Hemsbach    | mokesčiai (žemės, baž-<br>nytiniai) | 1.007,63 |
| 13. Hohensee, Eva          | - Heidelberg  | neišmokėta alga                     | 159,26   |
| 14. Jung, Emil             | - Hemsbach    | kambario dažymas                    | 40,--    |
| 15. Koch u. Co.            | - Mannheim    | už vašką grindims                   | 127,50   |
| 16. Kohl, Peter            | - Weinheim    | margarinas, varškė, kt.             | 927,55   |



|                                      |                             |                               |                  |
|--------------------------------------|-----------------------------|-------------------------------|------------------|
| 17. Mokinių atsiskaitymo s-ta, sumos | dar neišmokėtos ar nepanau- |                               |                  |
|                                      | dotos pagal paskirtį        |                               | 181,93           |
| 18. "Nordsee"                        | - Weinheim                  | už žuvis                      | 132,--           |
| 19. Rhein, Sofie                     | - Hüttenfeld                | pienas ir pieno produktai     | 676,90           |
| 20. Riebel u. Co.                    | - Weinheim                  | sporto įrankiai               | 53,90            |
| 21. Seitz, Peter                     | - Laudenbach                | praustuvų remontas            | 106,40           |
| 22. Schubert, Emil                   | - Hüttenfeld                | šaltkalvio darbai ir reikmens | 56,40            |
| 23. Thomas Nachf.                    | - Heidelberg                | mokslo priemonės              | 30,10            |
| 24. Taubel, Michael                  | - Hemsbach                  | mėsos produktai               | 1.717,60         |
| 25. Vokietijos K. V-bai-             | Weinheim                    | skolos                        | 5.833,15         |
| 26. Wenderoth A.G.                   | - Kassel                    | spausdiniai                   | 150,93           |
| V i s o                              |                             |                               | <u>19.475,35</u> |

Debitorius: Foerster H., Hemsbach, už duotus avansu duonai ir bulkutėms kepti miltus DM. 1.211,15

### Iškyla Švarcvalde.

3 m. liepos mėn. 1 d. Lietuvių Vasario 16 Gimnazijos dvasios vadovai kun. dr. J. PETRAITIS ir mokytojas Fr. SKĖRYŠ suruošė bendrą ekskursiją su mokytojais ir mokiniais į Švarcvaldą. Iš viso dalyvavo 90 mokinių ir 13 suaugusių. Tą dieną oras buvo labai gražus ir saulėtė jau iš ryto šypsojosi gimnazijos kieme. 7,00 val. ryto atvažiavo du dideli autobusai ir juose susėdo visi ekskursantai. Kelionė vyko autostrada Mannheim-Karlsruhe iki Rastatt. Iš čia autobusai pasuko į Švarcvaldą per Gernsbach ir pasiekė Švarcenbacho elektros stotį. Švarcenbacho tvenkinys yra ant kalno, 300 m. aukščiau kaip elektros stotis. Iš šio tvenkinio vanduo leidžiamas vamzdžiais į slėnį ir ta jėga varomos turbinos. Viena turbina pagamina 30.000 PS (arklio jėgų), o jų yra trys. Nesant pakankamai vandens tvenkinyje vanduo nakties metu vienu vamzdžiu pumpuojamas augštinį tvenkinį. Buvo nuvykta ir į kalną, kur yra tas tvenkinys. Tvenkinys - tai tikras kalnų ežeras, kuriame pilna vasarotojų plaukiojančių laiveliais. Laiveliais teko ir mokiniams pasivažinėti. Prie ežero papietavę išvyko į Freudenstadt. Vienas autobusas pakelyje dar sustojo Bayersbronne, kur dalis mokinių liko maudytis baseine.

Freudenstadte ekskursantai apžiūrėjo indomią miesto turgavietę, evangelikų ir katalikų bažnyčias bei kurhausą. Seniausias pastatas Freudenstadte tai evangelikų bažnyčia, statyta 1608 metais - tai gotų ir renesanso stiliaus mišinys. Ją statė meisteriai Elias Gunzenghäuser iš Schorndorf ir Schickhardt. Bažnyčia pastatyta stačiu kampu iš dviejų patalpų (lotyniškai - iš dviejų navų; vokiškai - Kirchenschiff oder - räume). Pačiame patalpų susikirtime pastatytas altorius ir sakykla. Iš čia kunigas mato abiejose pusėse esančius parapijiečius. Iki 20 šimtmečio vyrai ir moterys pamaldų metu sėdėdavo atskirai. Iš savo vietų jie matydavo altorių ir sakyklą, tačiau vieni kitų nematydavo. Vienas anekdotas sako, kad po ilgo atsiskyrimo (bažnyčioje) tų dviejų lyčių pasimatymas buvo labai džiaugsmingas ir šio laiko ir pats miestas yra gavęs "džiaugsmingo"- Freudenstadt vardą. Bažnyčios vidus gražiai ir meniškai išpuoštas. Iš 15 šimt. likęs nukryžiuotasis, tai tikrai gražus kūrinys. Ties altorium yra loomsenumo akmenis krikščionys dar 1608 iš kokio tai vienuolyno atgabenta. Joje anksčiau vaikais buvo krikščionys juos paneriant į vandenį. Pati krikščionys iškalta įvairiausiomis figūromis, kalbančiomis apie tuolaikinį žmonių tikėjimą. Ir pats sakyklos pultas yra gana indomus savo drožiniais. Jame matosi visi keturi evangelistai. Pulto senumas taip pat siekia apie 800 metų. Buvo aplankyta ir katalikų bažnyčia statyta 1933 metais, kuri yra labai moderniškai įrengta.



1945 m. balandžio 16 d., tris savaites prieš karo pabaigą, Freudenstadto senamiestį prancūzų artilerija visišškai sunaikino, tačiau gyventojų darbštumu per 10 metų miestas buvo vėl atstatytas - moderniškescnis ir gražescnis kaip anksčiau. Yra pastatytas miesto savivaldybės lėšomis už 3 mil. markių gražus kurhausas, kurį ekskursantams teko ir iš vidaus pamatyti. Pats Freudenstadt yra pats gražiausias Švarcvaldo miestas.

Grižtant namo buvo keliaujama augštutiniu Švarcvaldo keliu (Schwarzwald-Hochstrasse), kur visi dalyviai žavėjosi kalnų ir gamtos grožiu. Teko apsisistoti prie Švarcvaldo gražiausio ir augščiausio ežero Mummelsee, kuris randasi 1056 m. virš jūros lygio. Ir čia teko mokiniams pasiplaukioti laiveliais ežere. Buvo aplankytas ir gražiausias pietvakarių Vokietijos miestas Baden-Baden, apžiūrėta jo indomios ir gražios istorinės bažnyčios, parkas ir kitos žymesnės vietos. Iš Baden-Baden autobusai pasuko namų link ir apie 22,00 val. ekskursantai laimingai pasiekė savo išeities bazę - Vasario 16 Gimnaziją.

Tik duosnių rėmėjų dėka gimnazijos dvasios vadovai galėjo suruošti tokią puikią ekskursiją ir už tai visi mokiniai ir mokytojai jiems yra kuo širdingiausiai dėkingi.

### Vasario 16 Gimnazijos mokiniai ir šią vasarą viešėjo Norvegijoje.

Norvegų Krikščionių Jaunų Vyrų Sąjungos (CVJM arba YMCA) sekretorius Nils SEIM šiais metais pasikvietė 8 Vasario 16 Gimnazijos evangelikus berniukus vasaroti į Strandheim/Naersnes, apie 30 km nuo Oslo miesto. Jau treji metai, kai toj tarptautinėje stovykloje lietuvių gimnazijos mokiniai praleidžia po 5 savaites vasaros atostogų Norvegijoje. 1955 m. ten vasarėjo 10 berniukų, 1956 m. - 12 berniukų ir 1957 m. - 8.

Pats N. SEIM yra didelis lietuvių bičiulis ir jau daug kartų jis per norvegų spaudą palankiai atsiliepė apie lietuvius. Stovyklavę mokiniai norvegams paliko apie save labai gerą įspūdį savo dainomis, pasirodymais prie laužo, savo kuklumu ir darbštumu. Nils Seim, antrajam pasauliniam karui pasibaigus, su kitais pasišventėliais tuojau įsijungė į pabėgėlių šalpos darbą - ypatingai jų tikslas buvo jaunimą auklėti krikščioniškoje dvasioje. Nils Seim uždavinys nėra tik sušelpiti jaunimą materialinėmis gėrybėmis, tačiau ir dvasinėmis. Jo augščiausias tikslas yra sugrąžinti jaunimą į tikrąjį kelią.

Kiekvienų metų pradžioje N.S. padaro didelę kelionę po Vakarių Vokietiją ir Austriją, kur aplanko vokiečių ir užsieniečių tremtinių stovyklas, r-turtiniausius didmiesčių kvartalus, jieško kontakto su pakrikusiu jaunimu. Ir Vasario 16 Gimnazijoje jis buvo jau du kartus apsilankęs, kur mokiniams papasakojo apie savo veiklą, pergyvenimus ir keliones, laikė paskaitą apie Norvegiją ir parodė filmą apie nuostabią ir gražią jo Tėvynės gamtą. N.S. pasakojimu kai kuriose vietovėse, ypatingai stovyklinis jaunimas, šaiposi iš jo krikščioniškų pamokymų, tačiau jis moka ir prie tokio jaunimo prieiti, užmegsti su juo kontaktą ir tėviškai pamokinti. Dažniausiai tokius jaunuolius jis pasikviečia į Norvegiją 5 savaitėm ir po to laikotarpio jaunuoliai grįžta namo visai pasikeitę į gerąją pusę. Tėvai jam net padėkos laiškus parašo, kaikurie pavadindami N.S. net stebūkladariu. Stebūklų ir N.S. daryti negali, tačiau jis savo nuoširdumu ir kietu įsitikinimu ir blogiausių palinkimų berniuką ar mergaitę laimi dorovėn.

Per 8 metus Strandheimo stovykloje stovyklavo jau 930 pabėgėlių berniukų iš įvairių kraštų. 475 mažesniems buvo parūpinta vietos pas šeimas.

Nils SEIMS yra kunigas. Jis neturi parapijos ir savo gyvenimo tikslu yra užsibrėžęs globoti dvasiniai ir materialiniai vargstančius pabėgėlių vaikus. Kiekvienais metais jis Norvegijoje praveda šalpai rinkliavą ir surrenka virš 100.000 norvegiškų kronų (maždaug apie DM. 58.000). Iš šios sumos jis praveda jaunimui stovyklas žiemą ir vasarą iš įvairių kraštų, nedarydamas nei religinių, nei tautinių skirtumų. Norvegijoje jaunuoliai



būna vežiojami po visą kraštą, plaukioja fjorduose, užsiima sportu. Kickvieną vakarą yra deginami laužai, kur jaunimas pasirodo su savo tautinėmis dainomis ir šokiais. Stovykloje tarp kitataučių plėvesuoja ir Lietuvos trispalvė. Lietuviai evangelikai čia garsina Lietuvos vardą, kai fjordais aidė lietuviška daina ir Tautos Himnas laužams gęstant. Šių mūsų jaunimo kelionių Norvegijon paruošimas yra mck. Fr. Skėrio didžiaja dalimi nuopelnas.

### S K E L B I M A S .

Jau keletas metų, kaip labai sunku pasigauti tokią knygą, kurioje būtų sudėta krūvoje juo daugiau mūsų literatūros turto. Tokios knygos pasigenda senimas, kai užcina neras vakarais paskaityti ką nors amžinesnio, ilgiau tveriančio, gal jau ir skaityto, bet pamiršto. Taip sakant, pasigenda tikraja žodžio prasme knygos lietuviškai atsigaivinti. Bet už senimą dar blogesnėje padėtyje yra jaunimas. Eina jis svetimoje mokykloje mokslus, neužmiršo lietuviškai. Mokykloje jis įsigyja kultūros. Ko jam trūksta išlikti stipriu lietuviu - tai lietuviškosios kultūros augštybių ir grožybių bent nuotrupomis. Pasiūlytum Maironį ir Braždžionį, Aistį ir Miškinį, bent keletą nuotrupų Vaižganto ar Krėvės, Mazalaitės ar Alės Rūtos, ar Nagio, ar kito kurio seno ar jauno, nes mūsų literatūra turi gausybę perliūkščių. Kaip pasiūlysi, jei namuose nėra tiek daug knygų.

Nidos Knygų Klubas Didž. Britanijoje nutarė čia atciti į pagalbą visiems, seniems ir jauniems. Jis išleidžia K. Barėno paruoštą storą (apie 500 pusl.) lietuvių literatūros skaitymų knygą, kurioje skaitytojas ras beveik visus mūsų literatūroje pasireiškusių autorius čia su pluoštu eilėraščių, čia su būdingiausiomis prozos ištraukomis ar net trumpesniais ištaisais kūriniais. Dabar jau sunku bus skųstis, kad nėra ko pasigauti ar kad visų knygų vistiek neįveiksi nusipirkti ar pasiskolinti. Čia vienoje knygoje bus visa ko.

Šitoji knyga (ji pakrikštyta "Sauja Derliaus") išeina rudeniop. Be jokių rūpesčių ją gaus Nidos Knygų Klubo nariai, Britanijoje ir Europoje sumokėję kaip už du eilinius klubo leidinius. Neįrišta 8/-., kietam įrišime 12/-.. Rinkoje bus pardavinėjama: neįrišta 15/-., kietam įrišime 20/-.. Australijoje, nariams 10/-., kietam įrišime 17/6/ australiška valiuta. Pardavimui, neįrišta 20/-., kietam įrišime 30/-.. Dolerio kraštuose: nariai 2,00 dol., kietam įrišime 3,00 dol. Pardavime, neįrišta 3,00 dol., kietam įrišime 4,00 dol. Visur kitur taip, kaip Anglijoje.

Nidos Knygų Klubas.  
(Nida Book Club, 3,  
Southern Row, London  
W.10, Gr. Britain.)